

Tolerantie

[De Volkskrant citeert als volgt Frans Timmermans' analyse van de Nederlandse tolerantie](#) in zijn inspirerende Herzberg-lezing: 'Het verzuilde verleden heeft een 'eeuwenlang geprezen Nederlandse tolerantie' geschapen die vooral bestaat uit weggijken ('ik laat jou met rust, als jij mij met rust laat'). 'Het omgaan met verschillen en het oplossen van conflicten die daardoor ontstaan, is Nederlanders niet op individuele basis bijgebracht', aldus Timmermans. 'Wij zijn nu een halve eeuw bezig om die onverschilligheid met vallen en opstaan om te vormen naar betrokkenheid.'

Meestal komen de negatieve interpretaties van tolerantie van de rechterzijde van ons politieke spectrum waar men weinig opheeft met het toelaten of zelfs omarmen van al te zeer afwijkende buitenstaanders. De linkerkzijde leek daarentegen tolerantie tot een soort moreel principe te hebben verheven – anders dan slechts de praktische oplossing voor de realiteit van fundamenteel verschillende levensopvattingen die tolerantie oorspronkelijk was. Zo bezien is Timmermans' herinterpretatie een verrassende omkering van posities: nu komt de kritiek van links, omdat tolerantie de sociale samenhang zou verminderen en niet veel meer zou zijn dan fraai vermomde onverschilligheid.

Timmermans heeft een punt; tolerantie is inderdaad vaak een handig excuus voor weggijken. Maar wacht even: even vaak wil de ander graag met rust worden gelaten. Tolerantie heeft zich door de eeuwen bewezen als middel om juist te voorkomen dat 'uit verschillen conflicten ontstaan'.

Anderen hun wijze van denken en handelen gunnen, is ook een vorm van naastenliefde en sowieso een voorwaarde voor vrijheid. Laten we de goeie ouwe Nederlandse pragmatische tolerantie als recept daarvoor nog maar even niet afschrijven.

Jan Waszink, Leiden